

Informasjon Aftenposten Debattredaksjonen

Debattredaktør

Erik Tornes
Adresse: Aftenposten, Debatt,
Boks 1178, 0107 Oslo

Debatt

E-post: debatt@aftenposten.no
Hovedinnlegg: 3000 tegn inkl.
mellomrom. Legg ved portrettfoto.
Kortinnlegg: 400-1500 tegn.

Kronikker / debattinnlegg på nett

aftenposten.no/meninger
Aftenposten returnerer ikke artikler
som blir sendt på papir.

Kronikk

E-post: kronikk@aftenposten.no
Kronikk: Maks. 6000 tegn
inkl. mellomrom.
Legg ved portrettfoto.

profil er grunnen til at han har fått og beholder posten.

Hvem skal sette grenser? Det tredje og kanskje mest spennende og forvirrende spørsmålet er: Hvem vil utgjøre det utvalget som skal nominere en presidentkandidat til nasjonal akklamasjon med, som vanlig, forhåndsbestemt resultat? Vil det være sikkerhetsrådet eller en større eller mindre krets av mennesker? Hvem skal sette grensene for denne kretsen av makt-havere?

Selv om det opprettes et selektorat på en eller annen måte: Hva skjer hvis valgmenene ikke kommer til enighet om hvem de foretrekker som ny president eller kollektivt lederskap? Og ikke minst: Hva skjer hvis hele klaner, departementer eller etater går inn for ulike kandidater? Kan det til og med skje at mektige medlemmer av et potensielt selektorat inntar motsatte ideologiske posisjoner?

Normalt ville man i en slik situasjon anbefale å la folket bestemme. Men folkeavstemninger har ikke vært demokratiske på mer enn to tiår i Russland. Putins «valg» er utformet for å gi en nasjonal bekreftelse av den forhåndsbestemte lederen, ikke for å tillate fri og rettfærdig konkurranse mellom uavhengige politiske partier.

Å plutselig avholde et landsomfattende valg med et ubestemt utfall ville være i strid med adferdsmønstre som tusenvis av offentlig ansatte, partifunksjonærer, mediefolk og politifolk har innarbeidet gjennom to tiår.

Trippel usikkerhet. Alt i alt er det en trippel usikkerhet knyttet til lederskifteprosessen. Både når det gjelder hvor mye som står på spill, kretsen av presidentkandidater og formen på velgerkorpset. Ingen av disse spørsmålene har noen institusjonell løsning på forhånd. Hverken partiets sentralkomite, en forsamling av regionale klaner, et akseptert dynastisk prinsipp eller en annen allment respektert prosedyre kan avgjøre dem med autoritet.

En slik ubestemmelighet innebærer ikke nødvendigvis en kaotisk maktoverføring eller til og med borgerkrig. Det gjør imidlertid et kaotisk interregnum (mellomperiode) mer sannsynlig enn en glidende overgang til putinisme 2.0. Hvor langt eventuelle konfrontasjoner mellom mektige aktører kan eskalere, er selvsagt uforutsigbart. På den annen side ville det være optimistisk å anta at konflikter under maktskiftet kan unngås.

I stedet kan en ny type «brytningstid» være i emning. Skulle overgangen fra putinisme 1.0 bli urolig eller til og med voldelig, vil utfallet neppe bli putinisme 2.0. Riktignok er politiske spådommer notorisk vanskelige og utaknemlige å komme med. Likevel kan vi allerede nå slå fast at Russlands institusjonelle mangler er potensielt farlig for alle involverte parter.

Russere og ikke-russere bør forberede seg på en rotete arvefølgeprosess. Russlands politiske regime vil på en eller annen måte være annerledes enn det nåværende.

beholde eller miste sine posisjoner, innflytelse, eiendom og/eller frihet? Og hvor mye står i så fall på spill? Kan noen til og med miste livet?

Disse spørsmålene er ikke bare vanskelige å besvare for observatører, men også for aktørene selv. Under Putin er den russiske statens opptreden blitt preget av vilkårlighet og grenseløshet. Enkelte aktører kan se på arvefølgespørsmålet som et eksistensielt spørsmål og derfor presse på for å få frem sine kandidater.

Hvem vil få lov av FSB og Russlands øvrige væpnede organer og departementer til å delta i en konkurranse om arvefølgefølgen? Vil de ulike «maktorganene» faktisk enkelt kunne bli enige seg imellom om hvem som er inne, og hvem som er ute? Og hva skjer hvis det ikke blir enighet?

Skulle Putin plutselig slutte eller dø (eller bli erklært død), vil Russlands statsministre, for tiden Mikhail Misjustin, ifølge grunnloven bli fungerende president. Med tanke på Putins avansement fra statsminister til fungerende og deretter fullverdig president i 1999-2000 kan Mishustin plutselig bli en politisk tungvekt. Mishustin er imidlertid hverken en silovik («kraftmann» - det vil si med bakgrunn fra militæret) med gode forbindelser eller en profilert offentlig person.

Man kan mistenke at hans manglende makt på hjemmebane og vedvarende lave

Meninger Videregående

Russeproblemet er et mørketallsfenomen

Så lenge gruppeklær finnes på skolen, har vi visuelle bevis på at mobbingen vedvarer.

Debatt

Martin Farstad Jensen
Lektor, Lillehammer VGS

Rektor Knut Jørgen Kopperud ved Lambertseter videregående skole (VGS) representerer den typiske skoleleder av 2023. En med de beste intensjoner og tro på at dialog løser alle utfordringer. Man fremstår handlekraftig ved å ytre selvfølgeligheter ingen er uenig i, men som ikke svarer til problemenes alvor. Tiltakene blir teoretiske, ikke effektive.

Kopperud skriver at de ved skolen setter inn tiltak for saker de varsles om. Med det viser han at han ikke forstår at russekkluderingen er et mørketallsfenomen. Derfor har han ingen effektive tiltak for det store, tause flertallet som ikke tør å melde fra, i frykt for å begå sosialt selvmord. Skrytet fra toppen av isfjellet og uviljen mot å forby russegruppeklær er mønstergyldig for dagens skoleledere.

Utdanningsdirektoratet definerer symbolsk ekskludering som mobbing. Russegruppeklær er den fysiske manifestasjonen av å bli holdt utenfor. Hvis ikke russegruppeklær er symbolsk ekskludering, er ingenting det. Opplæringsloven påpeker at skolen har nulltoleranse for mobbing. Men så lenge gruppeklær finnes på skolen, har vi visuelle bevis på at mobbingen vedvarer. Skolene bryter derfor loven daglig. Det er logisk umulig å bestride disse premisene.

Må tørre å forby. Tross dialog og skolemiljøtiltak fortsetter grupperingsfenomenet i økende omfang. Hvorfor tør man ikke forby russegruppebekledning og -symboler? På grunn av utbredte myter:

«Forbud er vanskelig å håndheve.» Nei. Dette er mye enklere å håndheve enn de fleste forbud i skolen. Produktene hensikt er å synes. Så lenge læreren har øyne, kan hen se hvem som har gruppegenser og sette anmerkning. Det er langt enklere enn å oppdage brudd på snusforbudet eller dataspill i timen.

«Dialog og tydelige forventninger løser problemet.» Nei. Dialog gjør løsningen til et forhandlingsspørsmål mellom elever og ledelse. Elever som protesterer mot forbud, snakker ikke for medelevene som ekskluderes. Loven har nulltoleranse for mobbing. Gruppegensere er mobbing. Gruppegensere er mobbing. Protesterende elevers synspunkt har da null relevans.

Ekskluderingskulturen tar kontroll. Mange elever er ressurssterke og reflekterte. Samtidig har utdanningssystemet aldri brukt mer ressurser på holdningsskapende arbeid. Likevel tar ekskluderingskulturen kontroll over skolen. Det er ikke rart. Elevene blir utsatt for massiv, direkte markedsføring. Et umenneskelig press de færreste har karakterstyrke til å motstå. Da er det urettferdig å pålegge elevene ansvar for ekskluderingen ved å «stille tydelige forventninger» til dem. Gjør man forbudet til et forhandlingsspørsmål, blir protesterende elever ubevisst talerør for russeprofittørene. De som argumenterer for russegensere, slår et slag for selskapenes rett til å fortsette å manipulere ungdomsmiljøene.

Vi står overfor et merkelig paradoks. Skoleledere med tro på dialog og unges evne til å ordne opp selv unnlater å følge loven og kaster ofrene under bussen. Voksenrollen reduseres til et minimum. Det tjener kun russeprofittørene.

Bruk heller fem minutter på å endre reglementet for orden og adferd.

Russegruppeklær er den fysiske manifestasjonen av å bli holdt utenfor

Les flere
debattinnlegg
på ap.no